בעזהשי"ת

קונטרס

בן שלש שנים

ענייני חינוך הילד
וסדר הכנסתו לבית המלמד ביום התגלחת

יו"ל ע"י

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

לכבוד די חאלאקע פון אונזער חשוב'ער תלמיד
הילד ____________________ נ"י

יו"ל ע"י

תלמוד תורה יטב לב דרב"י מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

כל הזכויות שמורות

עס איז נישט ערלויבט פאר קיינעם, סיי א יחיד, סיי א מוסד,
נאכצומאכן דעם קונטרס פון קיין שום ענין אויף סיי וועלכן אופן,
און אוודאי נישט צו מאכן א קאפי אפילו פון איין בלאט

ברכת מזל טוב

אין די געלעגענהייט טוהען מיר אייך שיקן אונזערע הארציגע ברכות

לרגל די אפשערן

און אנהייבן צו לערנען די הייליגע תורה
בשעה טובה ומוצלחת

פון אייער טייערער אינגעלע - אונזער חשוב'ער תלמיד ני"ו

דער אויבערשטער זאל העלפן אז דאס יונגע ביימעלע זאל אויסוואקסן מעלה מעלה בתורה ויראת שמים אויף די וועגן וואס מיר האבן מקבל געווען פון אונזערע הייליגע רבי'ס זי"ע, און איר זאלט זוכה זיין אים צו מגדל זיין לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ער זאל אייך פארשאפן אסאך תענוג ורב נחת דקדושה עד מאה ועשרים שנה.

כעתירת וברכת

ההנהלה - המלמדים

תוכן הענינים

פאַרוואָרט .... עמוד ג'
אנווייזונגען און תקנות .... עמוד ד'
סדר הכנסת הילד לבית המלמד .... עמוד ח'
תפילה פאר די עלטערן .... עמוד י"א
תפילה פאר די מאמע .... עמוד י"ב
תפילת השל"ה .... עמוד י"ד
מנהגי חאלאקע .... עמוד י"ח
תגלחת הראש - פיאות .... עמוד כ"ד
כיסוי הראש - קאפל .... עמוד כ"ו
מצות ציצית .... עמוד ל'
ספעציעלע מנהג קדמון ביי חאלאקע .... עמוד ל"ח

שלמי תודה וברכה

דערמיט טוהען מיר זיך באדאנקען מריחוק מקום וקירוב הלב

פאר

הנהלת הקינדער גארטן

שע"י מוסדות סאטמאר וויליאמסבורג יע"א

וואס זיי האבן אונז ארויסגעהאלפן און געעפנט זייער אוצר
מיר זאלן קענען ארויסגעבן די דאזיגע קונטרס כליל ביופיו והדרו

פארווארט

לכבוד די פרייליכע געלעגנהייט צום אפשערן פון אייער קינד ני"ו, האבן מיר צוזאמגעשטעלט בעז"ה א שיינעם ליקוט פון די ענינים פונעם גרויסן הייליגן טאג, די אפשערן, פיאות, קאפל, ציצית, און נאך ענינים וואס דער מנהג איז צו טוהן מיט די קינדער אין זייער גרויסן טאג ווען זיי ווערן שוין א "בן שלש שנים".

עס איז ריכטיג פאר די עלטערן, דאס אדורך צו לערנען מיט א רוהיגן ישוב הדעת ווען איר גרייט זיך צום גרויסן טאג, איידער מען ברענגט אריין א קינד צו לערנען די הייליגע תורה, און הכל בתר רישא גרירא, עס ווענדט זיך אינעם אנהייב, ווי עס ווערט געברענגט פון די ספרים הקדושים די מנהגי קודש אויף דעם ענין, און אזוי האט דאס די ריכטיגע השפעה אויפן קינד זיין גאנצן לעבן בסייעתא דשמיא.

אין דעם קונטרס ווערט אויך ארויסגעברענגט תקנות וואס איז געמאכט געווארן פאר די טובה פון דיקינדערלעך שיחיו און לתועלת הרבים, מיר ערווארטן פון אייך די שיתוף פעולה און מיר וואונטשן אייך הצלחה ונחת מכל יו"ח און השי"ת זאל העלפן מיר זאלן אלע זעהן אסאך נחת פון אונזערע קינדערלעך מתוך שמחה והרחבת הדעת מיט געזונט און השפעות טובות, עדי נזכה לקבל פני משיח צדקינו ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

מיט דאנק

הנהלת הת"ת

אנווייזונגען

אנווייזונגען און תקנות פון תלמוד תורה אינעם אפשערן טאג

דער סדר פונעם גרויסן טאג וואס דער קינד וועט קומען אין חדר אנהייבן לערנען תורה און זאגן אלף-בית

מיר ווילן אויסשמועסן מיט די עלטערן אפאר פונקטן בנוגע די אפשערן פון אייער חשוב'ע אינגעלע נ"ו וואס וועט פאר קומען בעז"ה אין די קומענדיגע טעג בשעה טובה ומוצלחת.

צום ערשט איז וויכטיג צו געדענקען צו לייגן דאס קינד שלאפן א טאג פארן אפשערן צייטליך אזוי וועט דאס קינד זיין באקוועם און אויסגערוהט דעם פאלגענדן טאג.

גלייך ווען דאס קינד שטייט אויף אינדערפרי אין דעם גליקליכן טאג וואס דער קינד ווערט בשעה טובה ומוצלחת דריי יאר אלט איז וויכטיג אז די מאמע זאל מחנך זיין דאס קינד מיט מאמע לשון און איהם אויסלערנען אז פונעם היינטיגן טאג אן טאר מען נישט אראפטרעטן פון בעט איידער מען גיסט זיך אפ "נעגל וואסער" זעקס מאל פון א טעפל "ביים בעט" נאר גלייך ווען ער מאכט אויף זיינע אויגן צופרי זאל ער זאגן "מודה אני" געשמאק מיט שמחה און זיך אפגיסן נעגל וואסער ביים בעט ווייל אזוי וואקסט מען אויף א "ערליכער איד".

אזוי ווי אין דעם טאג איז מען פארנומען, זאל מען געדענקען און מאכן צייט אין אזא גרויסן טאג צו זאגן מיטן קינד מודה אני, ברכות, קריאת שמע, קושן די ציצית און זאגן ברכות פאר און נאכ'ן עסן.

עס איז א ריכטיגע מינוט וואס די מאמע זאל רעדן צום קינד אפאר ווערטער מיט הארץ און איהם זאגן וואס פאר א גרויסע הייליגער טאג עס איז פאר איהם דער היינטיגער טאג ווי גליקליך ער דארף זיין דעם טאג וואס ער ווערט בשעה טובה ומוצלחת דריי יאר אלט, מען גייט איהם מאכן פיאות, און אנטוהן א קאפל און די הייליגע ציצית, און איהם

בן שלש שנים

אויסלערנען צו דאנקען דעם באשעפער אז ער האט דערלעבט די גליקליכע מינוט וואס מען איז איהם מחנך צו לערנען די הייליגע תורה און זאגן א-ב, און איהם אויסלערנען צו בעטן דעם באשעפער צו קענען פארשטיין די הייליגע תורה און שטענדיג ליב האבן צו טוהן מצוות (זעהט ווייטער אינעם קונטרס א ספעציעלע תפילה פאר די מאמע צו זאגן אין דעם גרויסן טאג פאר'ן ברענגען דעם קינד אין חדר) אזוי אויך איז א גרויסע ענין די עלטערן זאלן געבן צדקה אין דעם טאג.

גלייך אינדערפרי טוט מען אן דעם קינד די ערשטע מאל מיט די הייליגע מלבושים ווי א קאפל און ציצית וואס באצירט דעם קליינעם צדיק'ל מיט א ליכטיגקייט פון קדושה מיטן פולן אידישן חן, אויך זאל מען איהם אנזאגן אז מען טאר קיינמאל נישט פארגעסן צו אנטוהן די ציצית, און קיין רגע טאר ער נישט זיין אן א קאפל, (זעהט ווייטער אינעם קונטרס דעם הערליכן ליקוט פון ספרי קודש בנוגע די קאפל און ציצית ועוד).

- נאכ'ן אפשערן (פאר די וואס פירן זיך צו אפשערן און אריינברענגען דעם קינד אין טאג וואס מען ווערט דריי יאר), ברענגט מען דאס קינד אין חדר צו "לערנען און זאגן די אלף-בית און לעקן האניג", (עי' בספרי קדמונים, שהמנהג להביא התינוק "לבית הספר שלומדים אותיות התורה", וכן פסק הרמ"א ביו"ד סי' רמ"ה).

- עס איז זייער וויכטיג צו אפשמועס'ן אפאר טאג פריער, די בעסטע צייט ווען צו קומען לויט די באקוועמליכקייט פון דעם קינד מיטן חדר, ובפרט אויב עס קומט אויס אין די טעג וואס מען גייט אהיים פריה, צ.ב.ש. פרייטאג, ערב יו"ט און תעניתים, אדער אין די טעג ווען עס איז דא אסאך אפשערנ'ס בליעה"ר, צ.ב.ש. נאך ל"ג בעומר, נאך יו"ט וכדו', צו אפשמועס'ן א צייט רופט ביטע צו די מלמדים הר"ר יואל ברד"מ ווייס הי"ו אדער צו הר"ר דוד בנציון וויינבערגער הי"ו.

- מען ברענגט דאס קינד אנגעטוהן בבגדי שבת איינגעהילט אין א טלית אפילו אינעווייניג אין בנין פון תלמוד תורה, און דער מלמד נעמט אראפ די טלית פונעם קינד.

- אויך ווילן מיר באטאנען אזאך וואס איז באמת איבעריג (ווייל עס איז טאקע דא גאר ווייניג פאר וועם מען דארף אזא זאך בכלל מסביר זיין) דאס איז דער ענין פון אנטוהן דאס קינד

"בבגדי שבת" - וואס דאס מיינט בגדי שבת דאס וואס מיר האבן מקובל מדור דור ווי עס איז מבואר באריכות אין טור הלכות שבת אז די תנאים און אמוראים פלעגן ארויסגיין מקבל שבת זיין "בבגדי לבנים" ווייסע קליידער, זעהן מיר דאך קלאר וואס דאס מיינט "בגדי שבת" און דאס איז שוין איינגעפירט מדורי דורות און אבות אבותינו ורבותינו אז מען טוט אן א "ווייסע העמד" לכבוד שבת קודש און דאס מיינט טאקע בגדי שבת - שבת'דיג אנגעטוהן, מיר זענען זיכער אז די עלטערן פארשטייען דאס גוט נישט צו טוהן קיינמאל אזאך וואס איז "אין רוח חכמים נוחה הימנה" און וועלן שטענדיג מקיים זיין דעם "ואל תטוש תורת אמך" ובפרט אין אזא הייליגן גרויסן טאג.

- אין די פעקעלעך זאל מען נישט ארייגלייגן נאר עסנווארג וואס איז בהשגחת הבד"ץ העדה החרדית אדער הרב לאנדא, עס איז שטרענג פארבאטן צו ברענגען עסנווארג מיט אנדערע הכשרים.

- עס איז זייער ראטזאם נישט צו איבערטרייבן, און מ'זאל ארייגלייגן נאר 2-3 גוטע זאכן (נישט מער ווי 4), אזוי אויך איז פארבאטן ארייגצולייגן שפילערייען און אנדערע מותרות, אויך זאל מען נישט ארייגלייגן זאכן וואס עס קען צוברענגען צו א סכנה ר"ל צ.ב.ש הארטע צוקערלעך וכדו'.

- עס איז שטרענג פארבאטן ארויפצולייגן אויף די פעקעלעך א בילד פונעם קינד וכדו'.

- מיר בעטן מ'זאל פארמאכן די פעקעלעך נאר מיט קלעב אדער א גומי און נישט מיט אייזנדלעך וואס דאס איז מסוכן פאר די קינדער.

- עס איז זייער נישט אויסגעהאלטן צו כאפן בילדער פון דעם אפשערן, אדער ווען דאס קינד זאגט א-ב אין חדר, און אוודאי נישט קיין מאווי אדער קיין שום ווידיאו קליפ"ס, וואס איז גע'אסר'ט געווארן דורך כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע וכל גדולי ישראל (ועיין בספר חינוך ישראל סקי"ד).

די זאכן וואס מ'דארף ברענגען
ביים אריינברענגען דעם קינד אין חדר

❖ א האניג לעקי"ך

עס ווערט געברענגט א מנהג קדום (און אלטן מנהג) צו באקן א האניג לעקי"ך און ארויפשרייבן אויף דעם די פאלגענדע פסוקים (ישעי, ד-ה): **ה' אלקים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר יעיר בבקר בבקר יעיר לי אזן לשמוע כלימודים. ה' אלקים פתח לי אזן ואנכי לא מריתי אחור לא נסוגותי:**

מען דארף אכטונג געבן נישט ארויסשרייבן די שמות כדי עס זאל נישט צוקומען צו מחיקת ה' ח"ו, נאר שרייבן: ה' א' נתן לי... ה' א' פתח לי...

אויך איז דא וואס פירן זיך צו שרייבן אויפ'ן לעקיך: **זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה' ווייל דאס איז גוט צו עפענען די הארץ פון קינד:** (רוקח)

[עס איז דא וואס פירן זיך אז די לעקי"ך זאל זיין מילעכיג אזוי ווי עס שטייט "דבש וחלב תחת לשונך", אדער איז דא וואס פירן זיך צו ברענגען אביסל מילעך (עס איז נישט מעכב)].

❖ א געקאכטע איי

אויך נעמט מען א אפגעשיילטע געקאכטע איי און מען שרייבט אויף דערויף דעם פסוק: **ויאמר אלי בן אדם בטנך תאכל ומעיך תמלא את המגילה הזאת אשר אני נותן אליך ואוכלה ותהי בפי כדבש למתוק:**

❖ האניג

❖ **בראנפן**, צו וואונטשן לחיים

❖ **פעקעלעך**, ביטע ברענגען ______ פעקעלעך

בן שלש שנים

דער מלמד זאגט מיטן קינד די א–ב, גלייך און פארקערט:

א בּ ב ג ד

ה ו ז ח ט

י כּ כ ך ל

מ ם נ ן ס

ע פּ פ ף צ

ץ ק ר שׁ שׂ

תּ ת

תשר"ק	צפע"ם	נמל"כ	יטח"ז	והד"ג	ב"א

בן שלש שנים

נאכן לערנען די א-ב געבט דער מלמד פאר'ן קינד צו לעקן האניג
וואס עס אנגעשמירט אויף די אותיות "אמת"
צו ווייזן אז די תורה איז זיס

דער קינד מאכט א ברכה

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ:

מען פירט זיך צו ווארפן פאר'ן קינד גוטע זאכן ווען מ'לערנט מיט אים
און מ'זאגט אים אז דער מלאך גבריאל האט דאס געווארפן
(מנהג טשערנאבל, בעלזא)

דערנאך זאגט מען די פאלגענדע פסוקים:

ה' אֱלֹקִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ כַּלִּמּוּדִים: ה' אֱלֹקִים פָּתַח לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נְסוּגֹתִי:

מען געבט פאר'ן קינד צו אויפעסן די אותיות פונעם אויבנדערמאנטע פסוק

דער קינד מאכט א ברכה

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת:

דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ:

בן שלש שנים

דערנאך עסט מען די געקאכטע איי, און דער מלמד זאגט מיטן קינד די פאלגנדע פסוק:

וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם בִּטְנְךָ תַאֲכֵל וּמֵעֶיךָ תְמַלֵּא אֵת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ וָאֹכְלָה וַתְּהִי בְּפִי כִּדְבַשׁ לְמָתוֹק:

דער מלמד זאגט מיטן קינד די פאלגענדע פסוקים:

תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב
שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ
תּוֹרָה תְּהֵא אֱמוּנָתִי וְאֵ-ל שַׁדַּי בְּעֶזְרָתִי
וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם :
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה':

דער קינד נעמט די ציצית אין די האנט און מאכט די ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת צִיצִית:

מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד:

דער מלמד לערנט מיטן קינד ווארט ביי ווארט:

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר

תפלה פאר די עלטערן

א תפלה וואס די עלטערן זאלן זאגן אין דעם טאג
וואס מען מאכט פיאות פאר'ן קינד און מען איז אים מחנך לתורה ומצוות

די תפילה ווערט געברענגט פון די תלמידי האריז"ל אין ספר "מסע מירון"

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלוֹקֵי הָאֱלוֹקִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וֵאלֹקֵי יַעֲקֹב שֶׁבִּזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וּבִזְכוּת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה, וּבִזְכוּת מִצְווֹתֶיךָ וּשְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּהּ וּבִזְכוּת מִצְוַת פְּאַת הָרֹאשׁ, שֶׁצִּוִּיתָנוּ בְּתוֹרָתֶךָ הַקְּדוֹשָׁה "לֹא תַקִּיפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם" כְּמוֹ שֶׁזָּכָה הַנַּעַר הַזֶּה לִפְאַת הָרֹאשׁ, כֵּן יִזְכֶּה לְתוֹרָה וּלְחוּפָּה וּלְמִצְוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְיוֹרֶה הוֹרָאוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּחַיֵּי אָבִיו וּבְחַיֵּי אִמּוֹ, אָמֵן נֶצַח סֶלָה:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

תפלה פאר די מאמע

א תפלה וואס די מאמע זאל זאגן פאר'ן אריינברענגען דעם קינד אין חדר

די תפילה איז גענומען פון ספר התחינות

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּבַר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא הַקְּדוֹשָׁה: "נַשֵׁי בְּמַאי זַכְיָין" - בַּמֶּה זוֹכוֹת הַנָּשִׁים לְעוֹלָם הַבָּא, אַךְ וְרַק בִּזְכוּת שֶׁמּוֹבִילִין יַלְדֵיהֶן לַחֶדֶר לִלְמוֹד תּוֹרָה, וְלָכֵן רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מוֹדֶה לְךָ עֲבוּר הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַתָּ לִי אֶת בְּנִי שֶׁזָּכִיתִי הַיּוֹם בְּפַעַם הָרִאשׁוֹנָה לַהֲבִיאוֹ לַחֶדֶר לִלְמוֹד תּוֹרָה. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בַּקָּשָׁתִי מִמְּךָ הִיא, תֵּן לַיֶּלֶד הַזֶּה לֵב טוֹב שֶׁיִּרְצֶה לִלְמוֹד תּוֹרָה, וְתֵן לוֹ חָכְמָה וּבִינָה לְהָבִין הֵיטֵב אֶת לִימוּדָיו אֲשֶׁר יִלְמַד עִם רַבּוֹ, וּתְחַזֵּק אֶת רְמַ"ח אֵבָרָיו שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כּוֹחַ לִלְמוֹד, וְתִתֵּן לָנוּ פַּרְנָסָה טוֹבָה שֶׁנּוּכַל לִשְׂכּוֹר עֲבוּרוֹ מְלַמְּדִים טוֹבִים שֶׁיּוּכְלוּ לִלְמוֹד עִמּוֹ תּוֹרָה, וְשֶׁנּוּכַל לְגַדֵּל אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה וְאֶת כָּל יְלָדֵינוּ בְּעוֹשֶׁר וְכָבוֹד, וְשֶׁנִּזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה כְּשֶׁיַּגִּיעַ לְמִצְוֹת וּלְהַכְנִיסוֹ תַּחַת חוּפָּתוֹ. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּפִי שֶׁשָּׁמַרְתָּ עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק מֵעַיִן הָרָע וְנָתַתָּ בּוֹ חֵן כְּשֶׁהִמְלַךְ עַל מִצְרַיִם, כָּךְ תִּשְׁמוֹר אֶת בְּנִי מֵעַיִן הָרָע שֶׁלֹּא תִּשְׁלוֹט בּוֹ עַיִן הָרָע וְתִתֵּן לוֹ חֵן בְּעֵינֵי כָּל בְּנֵי אָדָם, וּזְכוּת לִימוּד תּוֹרָתוֹ תַּעֲמוֹד לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, כְּפִי שֶׁחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹמְרִים: "כָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד בִּזְכוּת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן", וּבִזְכוּת זֶה יָבוֹא גּוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

די הארציגע תחינה אין אידיש

אַ תְּחִינָה פַאר אַ מוּטֶער וֶוען זִי פִירְט דָאס קִינְד דֶעם עֶרְשְׁטְן מָאל אִין חֵדֶר

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וֵוייל אוּנְזֶערֶע חֲכָמִים הָאבְּן גֶעזָאגְט אִין דִי הֵיילִיגֶע גְמָרָא "נָשִׁי בְּמַאי זַכְיָין" - "מִיט וָואס זֶענֶען וֵוייבֶּער זוֹכֶה צוּ עוֹלָם הַבָּא". נָאר מִיט דֶעם זְכוּת וָואס זֵיי פִירְן זֵייעֶרֶע קִינְדֶער אִין חֵדֶר צוּ לֶערְנֶען תּוֹרֶה. דֶערִיבֶּער לִיבֶּער גָאט אִיךְ דַאנְק דִיר פַאר דִי מַתָּנָה וָואס דוּ הָאסְט מִיר גֶעגֶעבְּן דֶעם לִיבֶּער זוּהְן אוּן וָואס אִיךְ בִּין זוֹכֶה הֵיינְט דָאס עֶרְשְׁטֶע מָאל אִים צוּ פִירְן אִין חֵדֶר לֶערְנֶען תּוֹרֶה. בֶּעט אִיךְ דִיר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם גִיב דֶעם קִינְד אַ גוּטֶע אוּן אַ פְרוּמֶע הַארְץ עֶר זָאל וֶועלְן תּוֹרֶה לֶערְנֶען, אוּן זָאלְסְט אִיהְם גֶעבְּן חָכְמָה פַארְשְׁטַאנְד עֶר זָאל גוּט פַארְשְׁטֵיין וָואס זַיין רַבִּי וֶועט מִיט אִיהְם לֶערְנֶען, אוּן זָאלְסְט אִיהְם שְׁטַארְקְן זֵיינֶע צְוֵויי הוּנְדֶערְט אַכְט אוּן פֶערְצִיג גְלִידֶער עֶר זָאל הָאבְּן קְרֶעפְטְן צוּ תּוֹרֶה לֶערְנֶען, אוּן זָאלְסְט אוּנְז גֶעבְּן אַ גוּטֶע פַּרְנָסָה מִיר זָאלְן קֶענֶען פַאר אִיהְם דִינְגֶען גוּטֶע מְלַמְדִים זֵיי זָאלְן מִיט אִיהְם לֶערְנֶען תּוֹרֶה. אוּן מִיר זָאלְן דֶעם קִינְד אוּן אוּנְזֶערֶע אַלֶע קִינְדֶער קֶענֶען אוֹיפְהָאדֶעוֶוען מִיט עוֹשֶׁר אוּן כָּבוֹד. אוּן מִיר זָאלְן זוֹכֶה זַיין צוּ זֶעהְן וֶוען עֶר וֶועט וֶוערְן בַּר מִצְוָה נָאכְדֶעם זַיין חוּפָּה צוּ דֶערְלֶעבְן, לִיבֶּער גָאט אַזוֹי וִוי דוּ הָאסְט בַּאשִׁיצְט יוֹסֵף הַצַּדִיק פוּן עַיִן הָרָע, אוּן דוּ הָאסְט אִיהְם גֶעגֶעבְּן חֵן וֶוען עֶר אִיז גֶעוָוארְן מֶלֶךְ אִין מִצְרַיִם. אַזוֹי זָאלְסְטוּ מֵיין קִינְד אוֹיךְ בַּאשִׁיצְן פוּן עַיִן הָרָע. עֶס זָאל אוֹיף אִיהְם קֵיין בֵּייזֶע אוֹיג גֶעוָועלְטִיגְן, אוּן זָאלְסְט אִיהְם גֶעבְּן חֵן אִין דִי אוֹיגְן פוּן אַלֶע מֶענְטְשְׁן. אוּן דֶער זְכוּת פוּן זַיין תּוֹרֶה לֶערְנֶען זָאל בֵּיישְׁטֵיין פַאר אוּנְז אוּן פַאר אַלֶע אִידְן, וִוי אוּנְזֶערֶע חֲכָמִים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן דִי גַאנְצֶע וֶועלְט שְׁטֵייט נָאר אוֹיף דֶעם זְכוּת פוּן דִי תּוֹרֶה וָואס דִי קְלֵיינֶע קִינְדֶער לֶערְנֶען, אוּן אִין דֶעם זְכוּת וֶועט קוּמֶען דֶער גוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

תפלת השל"ה

תפלה לכל עת, ובפרט לער"ח סיון, להתפלל על עצמו ועל צאצאיו לילך בדרכי ישרים. מספר של"ה הק׳.

אַתָּה הוּא ה׳ אֱלֹקֵינוּ עַד שֶׁלֹּא בָרָאתָ הָעוֹלָם, וְאַתָּה הוּא אֱלֹקֵינוּ מִשֶּׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם, וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל, וּבָרָאתָ עוֹלָמְךָ בְּגִין לְהִשְׁתְּמוֹדְעָא אֱלָקוּתָךְ בְּאֶמְצָעוּת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּרֵאשִׁית", בִּשְׁבִיל תּוֹרָה וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהֶם מִכָּל הָאֻמּוֹת, וְנָתַתָּ לָהֶם תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, וְקֵרַבְתָּם לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וְעַל קִיּוּם הָעוֹלָם וְעַל קִיּוּם הַתּוֹרָה בָּא לָנוּ מִמְּךָ ה׳ אֱלֹקֵינוּ שְׁנֵי צִוּוּיִים, כָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ "פְּרוּ וּרְבוּ", וְכָתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ "וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם", וְהַכַּוָּנָה בִּשְׁתֵּיהֶן אֶחָת, כִּי לֹא לְתֹהוּ בָרָאתָ כִּי אִם לָשֶׁבֶת, וְלִכְבוֹדְךָ בָּרָאתָ יָצַרְתָּ אַף עָשִׂיתָ, כְּדֵי שֶׁנִּהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ וּבְכֵן אָבוֹא אֵלֶיךָ ה׳ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, וְאַפִּיל תְּחִנָּתִי, וְעֵינַי לְךָ תְּלוּיוֹת עַד שֶׁתְּחָנֵּנִי וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתִי לְהַזְמִין לִי בָּנִים וּבָנוֹת, וְגַם הֵם יִפְרוּ וְיִרְבּוּ הֵם וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת לְתַכְלִית שֶׁהֵם וַאֲנִי כֻּלָּנוּ יַעַסְקוּ בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה, וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ:

אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן, תֵּן לְכֻלָּנוּ חַיִּים אֲרֻכִּים וּבְרוּכִים, מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים נִצְחִיִּים כְּמוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אָבִינוּ "לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ", וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "בְּיִרְאָתֶךָ":

כִּי עַל כֵּן, בָּאתִי לְבַקֵּשׁ וּלְחַנֵּן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם זֶרַע כָּשֵׁר, וְאַל יִמָּצֵא בִּי וּבְזַרְעִי וּבְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם שׁוּם פְּסוּל וָשֶׁמֶץ, אַךְ שָׁלוֹם וֶאֱמֶת וְטוֹב וְיָשָׁר בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וּבְעֵינֵי אָדָם, וְיִהְיוּ בַּעֲלֵי תוֹרָה, מָארֵי מִקְרָא, מָארֵי מִשְׁנָה, מָארֵי תַלְמוּד, מָארֵי רָזָא, מָארֵי מִצְוָה, מָארֵי גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, מָארֵי מִדּוֹת תְּרוּמִיּוֹת, וְיַעַבְדוּךָ בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה פְּנִימִית, לֹא יִרְאָה חִיצוֹנִית, וְתֵן לְכָל גְּוִיָּה וּגְוִיָּה מֵהֶם דֵּי מַחְסוֹרָהּ בְּכָבוֹד, וְתֵן לָהֶם בְּרִיאוּת וְכָבוֹד וָכֹחַ, וְתֵן לָהֶם קוֹמָה וְיֹפִי וְחֵן וָחֶסֶד, וְיִהְיֶה אַהֲבָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְתַזְמִין לָהֶם זִוּוּגִים הֲגוּנִים מִזֶּרַע תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִזֶּרַע צַדִּיקִים, וְגַם זִוּוּגָם יִהְיוּ כְּמוֹתָם כְּכָל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתִּי עֲלֵיהֶם, כִּי זִכָּרוֹן אֶחָד עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן:

אַתָּה ה׳ יוֹדֵעַ כָּל תַּעֲלוּמוֹת, וּלְפָנֶיךָ נִגְלוּ מַצְפּוּנֵי לִבִּי, כִּי כַוָּנָתִי בְּכָל אֵלֶּה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וּלְמַעַן תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, עַל כֵּן עֲנֵנִי ה׳ עֲנֵנִי בַּעֲבוּר הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וּבִגְלָלָם תּוֹשִׁיעַ בָּנִים לִהְיוֹת הָעֲנָפִים דּוֹמִים לְשָׁרְשָׁם וּבַעֲבוּר דָּוִד עַבְדְּךָ רֶגֶל רְבִיעִי בַּמֶּרְכָּבָה, הַמְשׁוֹרֵר בְּרוּחַ קָדְשֶׁךָ:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא ה׳ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא ה׳: יְבָרֶכְךָ ה׳ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

אָנָּא ה׳ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה יְקַיֵּם בָּנוּ הַפָּסוּק וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה׳ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר ה׳ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ה׳ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

די תְּפִילַת הַשְּׁלָ"ה אִין אִידִישׁ

דו בִּיזְסְט דֶער בַּאשֶׁעפֶער אוּנְזֶער גָאט, נָאךְ אֵיידֶער דו הָאסְט בַּאשַׁאפְן דִי וֶועלְט, אוּן דו בִּיזְסְט אוּנְזֶער גָאט פוּן וֶוען דו הָאסְט בַּאשַׁאפְן דִי וֶועלְט, פוּן דִי דָאזִיגֶע וֶועלְט בִּיז צוּ דֶער קוּמֶענְדִיגֶער וֶועלְט בִּיזְסְטוּ דֶער אַלְמֶעכְטִיגֶער גָאט, אוּן דו הָאסְט בַּאשַׁאפְן דֵיין וֶועלְט כְּדֵי עֶס זָאל בַּאקַאנְט וֶוערְן דֵיין גֶעטְלִיכְקֵייט דוּרְךְ דִי פַארְמִיטְלוּנְג פוּן דֵיין הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אַזוֹי וִוי אוּנְזֶערֶע רֶבִּי'ס זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הָאבְּן גֶעזָאגְט, אַז דִי וֶועלְט אִיז בַּאשַׁאפְן גֶעוָוארְן, בְּרֵאשִׁית, צוּלִיבּ דִי תּוֹרָה אוּן צוּלִיבּ דִי אִידְן וֶועלְכֶע הֵייסְן רֵאשִׁית, וֵוייל זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען דֵיין פָאלְק אוּן דֵיין אַרְבֵּייל וָואס דו הָאסְט אוֹיסְגֶעוֶועלְט אִין זֵיי פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער אוּן דו הָאסְט זֵיי גֶעגֶעבְּן דֵיין הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אוּן דו הָאסְט זֵיי נָאנְט גֶעבְּרֶענְגְט צוּ דֵיין גְרוֹיסְן נָאמֶען. אוּן אוֹיף דֶעם אֵיינְהַאלְטוּנְג פוּן דֵיין תּוֹרָה הָאבְּן מִיר בַּאקוּמֶען פוּן דִיר, בַּאשֶׁעפֶער אוּנְזֶער גָאט, צְוֵויי בַּאפֶעלְן, דו הָאסְט גֶעשְׁרִיבְּן אִין דֵיין תּוֹרָה, אַז מֶען זָאל הָאבְּן קִינְדֶער אוּן זִיךְ פְּרוּכְטְבַּארְן אוּן פַארְמֶערְן, אוּן דו הָאסְט אוֹיךְ גֶעשְׁרִיבְּן אִין דֵיין תּוֹרָה: "אוּן דו זָאלְסְט לֶערְנֶען דִי תּוֹרָה אוּן מִצְוֹת מִיט אֵייעֶרֶע קִינְדֶער", אוּן דִי כַּוָונָה פוּן דִי צְוֵויי מִצְוֹת אִיז דָאס זֶעלְבֶּע, וֵוייל דו הָאסְט נִישְׁט בַּאשַׁאפְן דִי וֶועלְט אַז זִי זָאל זַיין פַארְוִויסְטֶעט נָאר זִי זָאל זַיין בַּאזֶעצְט, אוּן פַאר דֵיין כָּבוֹד וֶועגְן הָאסְטוּ עֶס בַּאשַׁאפְן, כְּדֵי מִיר זָאלְן זַיין, מִיר אוּן אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער אוּן דִי קִינְדֶער פוּן דֵיין גַאנְצֶע אִידִישֶׁע פָאלְק, אַזֶעלְכֶע וָואס וֵוייסְן דֵיין נָאמֶען אוּן לֶערְנֶען דֵיין תּוֹרָה.

דֶערְפַאר קוּם אִיךְ פַאר דִיר הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער, דֶער קֶענִיג וָואס קֶענִיגְט אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגְן, אוּן אִיךְ וֶועל מַאכְן פַאלְן מֵיין גֶעבֶּעט אוּן מֵיינֶע אוֹיגְן וֶועלְן זַיין אָנְגֶעוָואנְדְן וִוילַאנְג דו וֶועסְט מִיךְ לֵייטְזֶעלִיגְן אוּן אוֹיסְהֶערְן מֵיין תְּפִילָה אַז דו זָאלְסְט מִיר צוּשְׁטֶעלְן זִין אוּן טֶעכְטֶער אוּן זֵיי זָאלְן זִיךְ אוֹיךְ פְּרוּכְטְבַּארְן אוּן פַארְמֶערְן, צוּ הָאבְּן קִינְדֶער זֵיי אוּן זֵייעֶרֶע קִינְדֶער אוּן קִינְדֶ'ס קִינְדֶער בִּיז דִי עֶנְדֶע פוּן אַלֶע דוֹרוֹת, מִיט דֶעם צִיל, אַז זֵיי אוּן אִיךְ אוּן אוּנְז זָאלְן מִיר אַלֶע קֶענֶען זִיךְ בַּאשֶׁעפְטִיגְן אִין דֵיין הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, עֶס צוּ לֶערְנֶען פַאר זִיךְ אוּן לֶערְנֶען מִיט אַנְדֶערֶע, עֶס אָפְּצוּהִיטְן אוּן צוּ טָאן אוּן אֵיינְצוּהַאלְטְן אַלֶע רֵייד פוּן דֵיין תּוֹרָה מִיט לִיבְּשַׁאפְט. דו זָאלְסְט בַּאלֵייכְטְן אוּנְזֶערֶע אוֹיגְן אִין דֵיין תּוֹרָה אוּן בַּאהֶעפְטְן אוּנְזֶער הַארְץ אִין דֵיינֶע מִצְוֹת, אוֹיף לִיבּ צוּ הָאבְּן אוּן זִיךְ פָארְכְטְן פַאר דֵיין נָאמֶען.

אוּנְזֶער טַאטֶע, דֶערְבַּארֶעמְדִיגֶער טַאטֶע! גִיבּ פַאר אוּנְז אַלֶע אַ לַאנְג אוּן גֶעבֶּענְטְשְׁט לֶעבְּן. וֶוער אִיז נָאךְ אַזוֹי וִוי דו דֶערְבַּארֶעמְדִיגֶער טַאטֶע וָואס דו גֶעדֶענְקְסְט דֵיינֶע בַּאשֶׁעפֶענִישְׁן צוּם לֶעבְּן, מִיט דֶערְבַּארֶעמְקֵייט, גֶעדֶענְק אוּנְז צוּם אֵייבִּיגְן לֶעבְּן אַזוֹי וִוי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָאט מִתְפַּלֵל גֶעוֶוען פַאר דִיר אוֹיף יִשְׁמָעֵאל: "הַלְוַואי זָאל עֶר לֶעבְּן פַאר דִיר" עֶרְקְלֶערְן דָאס דִי חֲכָמִים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "עֶר זָאל לֶעבְּן מִיט פָארְכְט פַארְ'ן הֵיילִיגְן בַּאשֶׁעפֶער".

בן שלש שנים

דֶערְפַאר בֶּעט אִיךְ דִיר, אַז מֵיינֶע קִינְדֶער אוּן קִינְד'ס קִינְדֶער זָאלְן זַיין עֶרְלִיכֶע קִינְדֶער, אוּן עֶס זָאל זִיךְ נִישְׁט גֶעפִינֶען אִין מִיר אוּן אִין מֵיינֶע קִינְדֶער אוּן קִינְד'ס קִינְדֶער בִּיז אֵייבִּיג קֵיין שׁוּם פְּסוּל אוּן פְלֶעק, נָאר פְרִידְן אוּן וָוארְהַאפְטִיגְקֵייט, גוּטְ'ס אוּן רֶעכְטְפֶערְטִיגְקֵייט אִין דִי אוֹיגְן פוּן גָאט אוּן דִי מֶענְטְשְׁן. זֵיי זָאלְן זַיין תּוֹרָה-לֶערְנֶער וֶועלְכֶע קֶענֶען תַּנַ"ךְ, קֶענֶען מִשְׁנַיוֹת, קֶענֶען גְמָרָא, קֶענֶען דִי גֶעהֵיימֶענִישְׁן פוּן דֶער תּוֹרָה, טוּהְן מִצְוֹת, טוּהְן גְמִילוּת חֲסָדִים, זֵיי זָאלְן הָאבְּן אוֹיסְגֶעצֵייכְנְטֶע מִידוֹת, אוּן זֵיי זָאלְן דִיר דִינֶען מִיט לִיבְּשַׁאפְט אוּן אִינֶערְלִיכֶע פָארְכְט אוּן נִישְׁט מִיט קֵיין אוֹיסֶערְלִיכֶע פָארְכְט, אוּן גִיבּ פַאר יֶעדְן מֶענְטְשְׁלִיכְן קֶערְפֶער פוּן זֵיי, צוּ הָאבְּן גֶענוּג וָואס מֶען דַארְף בְּכָבוֹד, אוּן גִיבּ פַאר זֵיי גֶעזוּנְט, כָּבוֹד אוּן כֹּחַ, אוּן גִיבּ זֵיי אַ הוֹיךְ גֶעשְׁטֶעל, שֵׁיינְקֵייט, לֵייטְזֶעלִיגְקֵייט, אוּן גֶענַאדֶע, אוּן עֶס זָאל זַיין לִיבְּשַׁאפְט אוּן בְּרֶידֶערְלִיכְקֵייט אוּן פְרִידְן צְווִישְׁן זֵיי, אוּן דוּ זָאלְסְט מַאכְן טְרֶעפְן פַאר זֵיי פַּאסִיגֶע זִיווּגִים פוּן דִי קִינְדֶער פוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, פוּן דִי קִינְדֶער פוּן צַדִיקִים, אוּן אוֹיךְ זֵייעֶרֶע זִיווּגִים זָאלְן זַיין אַזוֹי ווִי זֵיי מִיט דִי אַלֶע זַאכְן וָואס אִיךְ הָאבּ מִתְפַּלֵל גֶעוֶוען אוֹיף זֵיי, וֵוייל אֵיין אַנְדֶענְק אִיז דָאךְ פַאר דִי קִינְדֶער אוּן פַאר זֵייעֶרֶע זִיווּגִים.

הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער, דוּ וֵוייסְט דָאךְ אַלֶע פַארְהוֹילֶענִישְׁן אוּן פַאר דִיר זֶענֶען אַנְטְפְּלֶעקְט אַלֶע בַּאהֶעלְטֶענִישְׁן פוּן מֵיין הַארְץ, אַז מֵיין כַּוָונָה מִיט דִי אַלֶע זַאכְן אִיז פַאר דֵיין גְרוֹיסְן אוּן הֵיילִיגְן נָאמֶען וֶועגְן, אוּן צוּלִיבּ דֵיין הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, דֶערְפַאר עֶנְטְפֶער מִיר הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער, עֶנְטְפֶער מִיר צוּלִיבּ דִי אָבוֹת הַקְדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב אוּן צוּלִיבּ דִי עֶלְטֶערְן זָאלְסְטוּ הֶעלְפְן פַאר דִי קִינְדֶער, אַז דִי צְוֵוייגְלֶעךְ זָאלְן זַיין גְלֵייךְ צוּם וָוארְצְל, צוּלִיבּ דָוִד דֵיין קְנֶעכְט וֶועלְכֶער אִיז דָאס פֶערְטֶע פוּס פוּן דֶעם כִּסֵא הַכָּבוֹד, וֶועלְכֶער הָאט גֶעזוּנְגֶען פַאר דִיר פָאלְגֶענְד מִיט דֵיין הֵיילִיגְן גֵייסְט.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא ה' הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא ה': יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

אִיךְ בֶּעט דִיר הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער וָואס דוּ הֶערְסְט צוּ תְּפִילוֹת, זָאל אֵיינְגֶעהַאלְטְן וֶוערְן בַּיי מִיר דֶער פָּסוּק: אוּן אִיךְ בַּאשֶׁעפֶער, אָט דָאס אִיז מֵיין בִּינְד מִיט זֵיי - דִי אִידְן, אַזוֹי זָאגְט דֶער בַּאשֶׁעפֶער: מֵיין גֵייסְט וָואס אִיז אוֹיף דִיר אוּן מֵיינֶע רֵייד וֶועלְכֶע אִיךְ הָאבּ אַרֵיינְגֶעלֵייגְט אִין דֵיין מוֹיל, זֵיי וֶועלְן נִישְׁט אָפְּטוּהְן פוּן דֵיין מוֹיל אוּן פוּן דִי מוֹיל פוּן דֵיינֶע קִינְדֶער אוּן פוּן דִי מוֹיל פוּן דֵיינֶע קִינְדְ'ס קִינְדֶער, אַזוֹי זָאגְט דֶער בַּאשֶׁעפֶער, פוּן יֶעצְט בִּיז אֵייבִּיג, זָאל זַיין צוּ בַּאוִוילִיגוּנְג דָאס זָאג פוּן מֵיין מוֹיל אוּן דָאס טְרַאכְטְן פוּן מֵיין הַארְץ פַאר דִיר, בַּאשֶׁעפֶער דוּ בִּיזְסְט מֵיין שְׁטַארְקֶער פֶעלְזְן אוּן אוֹיסְלֵייזֶער.

בעזהשי"ת

ילקוט

ענינים ומנהגים

ליום התגלחת

מנהגי החאלאקע, תגלחת הראש,
פיאות, כיסוי הראש, ציצית

מנהגי החאלאקע

ובהגיע הזמן לתת התינוק לבית הספר ללמוד אצל המלמד ישכים האב בבוקר ויקיץ את הילד ויוליכנו לבית רבו, ואף אם האב הוא זקן וגדול או פרנס ורב, לא יהי' לו בושה מה שמוליך את בנו פעם ראשונה לבית רבו של תינוק, ויתן שבח והודיה להקדוש ברוך הוא שזיכה אותו לזכות את בנו להכניסו תחת כנפי השכינה. ומחויב האב או האם לכסות התינוק תחת בגדו בעת הליכתו שלא יסתכל התינוק בשום דבר טמא בעולם.

ואחר שמביא התינוק לבית מלמד יתן האב התינוק לתוך חיקו של מלמד ע"ש הכתוב (במדבר יא) כאשר ישא האומן את היונק וגו', (הושע יא) ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו, ומביאין הלוח שכתוב עליו האלף בית, ויקרא המלמד לפני התינוק א' ב' ג' וכו' ואח"כ תשר"ק וכו', ואח"כ יאמר התינוק כל האות ואות אחר המלמד, ואח"כ יקרא המלמד הפסוק (דברים לג) תורה צוה וגו', ואח"כ פסוק ראשון של ויקרא, והתינוק יענה אחר כל תיבה ותיבה, ואח"כ יתן מעט דבש על הלוח וילחך התינוק הדבש שע"ג האותיות, ואח"כ יקח האב התינוק וישיבנו לבית באופן שלא יראה התינוק שום דבר טמא, וטוב שבאותו היום לא תגע שום אשה נדה בהתינוק (ועי' בס' יסוד יוסף פס"ט שטוב שלא תסתכל בו הרבה ועי' בס' ח"י אות ל' מש"כ בזה).

ולכן נכון הוא שיתענו בו ביום אביו ואמו של התינוק, ויתפללו אל אלקי השמים שיהי' הולד מוצלח בתורה וביראה ובמעש"ט ולאריכות ימים ושנים, ולעת ערב אחר התענית יעשה סעודה לעניים, וליתן צדקה כפי מסת ידו, ואז בודאי יהי' לב האב בטוח שיראת ה' יהי' על אותו התינוק, ודי באזהרה זו. עכ"ל.

(קב הישר, פרק ע"ב)

די גרויסקייט פון אפשערן טאג

א. עס ווערט געברענגט אז עס איז א ענין אז מען זאל מאכן א סעודה של שמחה אינעם טאג וואס מען הייבט אן צו לערנען מיטן קינד תורה, ווייל עס איז גלייך ווי דער טאטע האט דעם טאג געברענגט דעם קינד א קרבן צום בארג סיני (כל בו).

ב. ווען דער טאטע טראגט דאס קינד אין חדר, איז גלייך אזוי ווי מען איז מקריב דעם טאג א קרבן וואס ווערט אנגענומען ביים באשעפער (זוה"ק פ' שלח דף קס"ד ע"א).

ג. נאך ווערט געברענגט (אין ספר ליקוטי שושנים מבעמ"ס סגולות ישראל, מערכת ג' אות ה') עס איז א סגולה צו מאכן א שמחה ביים ערשטן אפשערן פון קינד ווען מען איז איהם מחנך מיט די מצוה פון "פיאות הראש" אין ירושלים מאכט מען דאס אויך בתופים ובמחולות (ספר נחפה בכסף ח"ב דף ז').

ד. אויך ווערט געברענגט בשם האריז"ל (שער הכוונות להאריז"ל ח"ב עניני ספיה"ע דרוש י"ב) אז די גמרא פארציילט (נזיר דף נ"ז) אז רב הונא איז געשטראפט געווארן ווען זיינע קינדער האבן נישט איבערגעלאזט קיין פיאות, קומט אויס אז ווען מען לאזט איבער פאר א קינד פיאות ראטעוועט מען דעם קינד פון טויט, וועגן דעם מאכט מען א משתה ושמחה אין יענעם טאג וואס מען שערט איהם אפ און מען לאזט איבער די פיאות.

ה. מען גיבט לחיים און מען פריידט זיך מיט די מצוה, און דאס ווערט אנגערופן א סעודת מצוה (שו"ת פעולת צדיק ח"ג סי' רל"ו).

דער סדר פון אפשערן

ו. דער מנהג איז צו שערן צופרי, און די משפחה קומט זיך צוזאם בשעת ווען מען שערט אפ דאס קינד כדי די שמחה זאל זיין גרעסער (ילקוט תספורת מלוח ירושלים משנת תרמ"ב), און מען איז מכבד יעדן צו האבן א חלק אין די מצוה (אבן ספיר ח"ב ע' מ"ז).

ז. עס איז דא ווער עס גייט צו צדיקים און ערליכע אידן אז זיי זאלן אפשערן די האר, און עס ווערט געברענגט אז די עלטערן פונעם הייליגן בעל התניא זי"ע האבן אים געטראגן צום הייליגן בעש"ט הק' זי"ע ער זאל אים אפשערן (ילקוט התספורת שם).

ח. עס איז א מנהג פון חסידים ואנשי מעשה צו מאכן די חאלאקע אין מירון ביים ציון פונעם הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, אין ספר שער הכוונות שרייבט רבי חיים וויטאל זצ"ל: הר"ר יונתן שאגי"ש האט מיר געזאגט אז די יאר פאר איך בין געגאנגען לערנען ביים אריז"ל האט ער דארט [אין מירון] געטראגן זיין קליין אינגל מיט זיין גאנצע הויז געזונד און דארט האט מען אין אפגעשוירן אזוי ווי די באקאנטע מנהג, און ער האט דארט געמאכט א טאג פון משתה ושמחה.

ט. עס ווערט געברענגט אין ספה"ק אז עס איז א מנהג צו אפשערן דאס קינד "ל"ג בעומר" אין מירון, עס איז דא וואס פירן זיך אויך א גאנץ יאר צו שערן דאס קינד אין מירון, ונהרא נהרא ופשטיה, יעדער זאל זיך פירן לויט זיין מנהג.

י. אין ירושלים עיה"ק איז געווען א מנהג פאר די וואס קענען נישט פארן קיין מירון, צו אפשערן דאס קינד ביים קבר פון שמעון הצדיק (עיין בתבואות הארץ, ובשו"ת מהרי"ל פאלטישאן בהקדמה). אין שו"ת הרדב"ז (חלק ב' סימן תר"ח) ווערט געברענגט א פריער'דיגע מנהג פון בני ירושלים צו אפשערן דאס קינד ביים ציון פון שמואל הנביא, וואס זיין מאמע האט אים געברענגט אין ביהמ"ד ווען ער איז אלט געווען פיר און צוואנציג חודשים (שמואל-א א, כג).

יא. מען זאל נישט שערן דאס קינד דורך א גוי, אדער א נישט ערליכן מענטש (שד"ח אסיפת דינים חוה"מ אות ה').

יב. מען הייבט אן צו שערן פארנט פון קאפ, פון דעם פלאץ וואו מען לייגט תפילין (ילקוט התספורת ע' ס"ח).

יג. ווען א קינד ווערט דריי יאר אין שבת, ראש חודש, חוה"מ, בין המצרים, אדער ספירה טעג, ווי מען קען נאך נישט אפשערן יענעם טאג איז דא פארשידענע מנהגים (עיין בספר חינוך ישראל מסעי' ד' עד סעי' ח'), מען פירט זיך אז אויב קען מען נישט אפשערן טוט מען אן דעם קאפל פארן קינד פון דעם טאג אן, עפ"י קיצור של"ה (עניני ציצית אות פ"ה) טוט מען אן אויך ציצית פון דעם טאג אן, דער מנהג איז אנגענומען אז דער טאג וואס מען שערט אפ דעם קינד דעמאלטס טוט מען איהם אן ציצית און לערנען די א"ב, און יעדער זאל זיך פירן לויט זיין מנהג. ווען מען האט א ספק זאל מען מקיים זיין דעם פסוק (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, זקניך מיינט מען די חכמים.

יד. עס איז א מנהג אז מען נעמט צוזאם די אפגעשוירענע האר פונעם קינד און מען וועגט דאס אפ אקעגן געלט, און דאס איז א סגולה אז דאס קינד זאל אויפוואקסן א חכם בתורה וביראת שמים און ער זאל האבן לאנגע גוטע יארן, (לשון הספר ליקוטי שושנים מבעמ"ס סגולות ישראל, מערכת ג' אות ה' ואומרים שהוא סגולה שיהיה הבן חכם בתורה וביראת שמים ויאריך ימים טובים) א פארמעגליכער זאל אפוועגן מיט פאפירענע געלט און מיעוטי יכולת זאלן אפוועגן מיט פרוטות, די געלט ווערט געהייליגט פאר צדקה, און די האר ווערט אויסגעלייזט און מען מעג עס דאן אוועק ווארפן. (טעמי המנהגים עניני ציצית, מעשה יחיאל בשם מוה"ר ר' יחיאל מיכל מגלינא זצק"ל).

דער סדר פון אריינברענגען דאס קינד אין חדר

טו. מען וואשט אפ דאס קינד און מען טוט אים אן ריינע קליידער, מען טראגט אים אין חדר מיט שמחה, און מען דאנקט און לויבט השי"ת אז מ'האט זוכה געווען צו ברענגען דאס קינד צו לערנען די הייליגע תורה (כל בו ובשאר ראשונים).

טז. עס איז דא וואס פירן זיך אנצוטוהן דעם טאג א וואלענעם טלית קטן, ווייל דער עיקר מצות ציצית איז נאר ביי א בגד פון וואהל (חינוך ישראל שם סק"ה).

יז. אויפן וועג זאל מען צודעקן דאס קינד כדי ער זאל נישט זען און אוודאי נישט אנרירן קיין גוי, אדער א טמא'נע חי' אדער קיין שום דבר טמא (קב הישר, יסוד יוסף), אויך זאל קיין שום דבר טמא נישט זעהן דאס קינד, ווייל דאס קוקן פון א דבר טמא לאזט איבער א רושם. אפילו אין פאל דאס קינד וועט נישט זעהן קיין שום טמא'נע זאך אונטערוועגנס, דאך זאל מען אים ברענגען צוגעדעקט (כל בו, מחז"ו, רוקח) די אלע אזהרות גייען אן נאר אינעם טאג וואס מען טראגט דעם קינד אין חדר און מען איז איהם מחנך צו לערנען תורה (ספר חינוך ישראל).

יח. עס איז גלייך צו טראגן דאס קינד אין חדר נאך צופרי [אזוי ווי השי"ת האט געגעבן די תורה צופרי, און דאס קינד איז אויך יעצט מקבל די תורה] (כל בו).

יט. דער עיקר איז אז דער "טאטע" זאל טראגן דעם קינד אין חדר כדי צו מקיים זיין דעם פסוק והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון און אינזין האבן מקיים צו זיין די מצוה פון ולמדתם אותם את בניכם (שם).

כ. עס איז דא וואס פירן זיך אז די מאמע טראגט דאס קינד אין חדר, ווייל די גמ' זאגט (ברכות יז.) "נשים במאי זכיין באקרויי בניהו לבי כנישתא" (מנהגים).

כא. דער טאטע זעצט ארויף דאס קינד אויפן שויס פונעם רבי'ן (ווי עס שטייט אין פסוק קחם על זרועותיו, ווי געברענגט פון ספר קב הישר) און דער רבי לערנט מיט דעם קינד די א-ב און די פסוקים לויט דעם סדר וואס איז מקובל מדור דור (בייגעלייגט וועט איר טרעפן דעם גאנצן נוסח) עס ווערט געברענגט אז אפילו דאס קינד פארשטייט נאך נישט קיין תורה ברענגט דאס אויף איהם א הייליגקייט (קיצור של"ה).

כב.אין ספר ויגד משה (קאזניץ, אות ל"א) ווערט געברענגט אז מען זאל לערנען מיט דעם קינד די א-ב וואס עס איז ספעציעל געשריבן געווארן מיט א כתב אשורית "כראוי וכנכון" דורך א סופר סת"ם.

כג. עס ווערט געברענגט א מנהג קדום (אן אלטן מנהג) צו באקן (בטהרה) א האניג לעקיך און מען שרייבט אויף דערויף די פאלגנדע פסוקים "ה' אלקים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר יעיר בבקר בבקר יעיר לי אזן לשמוע כלמודים: ה' אלקים פתח לי אזן ואנכי לא מריתי אחור לא נסוגתי": אויך זאל מען שרייבן אויפ'ן לעקיך "זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה'" ווייל דאס איז גוט צו עפענען די הארץ פון קינד: (רוקח). אויך נעמט מען א אפגעשיילטע געקאכטע איי און מען שרייבט אויף דערויף דעם פסוק "ויאמר אלי בן אדם בטנך תאכל ומעיך תמלא את המגילה הזאת אשר אני נותן אליך ואוכלה ותהי בפי כדבש למתוק".

כד.דער "מרדכי" ברענגט בשם דער מהר"ם מרוטנבורג (מס' שבת פרק כלל גדול סעיף שס"ט) אז שמות הק' וואס איז אויפגעשריבן אויף עסנווארג איז אויך שייך ביי דעם מחיקה, אזוי אויך דער יעב"ץ (ספר מגדל אור) איז מפקפק אויף דעם מנהג פון אויפעסן די אותיות און די שמות הק' פון די מזונות, און דער יעב"ץ פירט אויס "והיכא דנהוג נהוג". אין ספר בני יונה (סוף סימן רע"ו) ברענגט ער בשם דער "תשב"ץ" אז מ'זאל שרייבן די שמות אויף א אופן וואס איז נישט אסור אויסצומעקן, צ.ב.ש. אנשטאט דעם שם הוי"ה זאל מען שרייבן נאר די אות ה'.

כה.דער רבי לייגט ארויף האניג אויף דעם אלף, און דאס קינד זאגט די ברכה שהכל און לעקט אפ די האניג, כדי די תורה זאל אים זיין זיס ווי האניג (מחז"ו כלבו).

כו. מען זאל אים אויסלערנען זיך צו שאקלען ווען ער לערנט די א-ב (מחז"ו כל בו).

כז. דערנאך פירט מען זיך צו געבן לחיים (עי' במחז"ו ובכלבו שעושין לו בו ביום משתה וסעודה כיום שנכנס לברית), און ווער עס איז טועם איז מחויב צו בענטשן דאס קינד אז השי"ת זאל אים דערלייכטן די אויגן אין די תורה הק' (שם). און ער טיילט זיסווארג (פעקעלעך) פאר די קינדער, צו ווייזן אז ער פריידט זיך אז ער האט אנגעהויבן צו לערנען די תורה (חינוך הילדים לרבינו אפרים).

פארשידענע מנהגים אין דעם טאג

כח.אין דעם טאג דארפן טאטע מאמע בעטן השי"ת אז דאס קינד זאל אויסוואקסן א ת"ח ווירא שמים און א בעל מדות טובות, און אויף אריכות ימים ושנים. מען דארף געבן צדקה וויפיל מען קען, און עס ווערט געברענגט אז עלטערן פלעגן פאסטן דעם טאג, און ביינאכט האבן זיי געמאכט א סעודה פאר ארימעלייט (קב הישר). ווער עס קען נישט פאסטן זאל אויסלייזן די תענית מיט געבן צדקה.

כט. דער טאטע זאל טראגן דאס קינד אין דעם טאג צו ערליכע אידן אז זיי זאלן איהם בענטשן. (כל בו, משפט צדק בשם הרוקח).

ל. אויך איז א מנהג טוב דער קינד זאל געבן צדקה כדי ער זאל זיך איינגעוואוינען צו טוהן מצוות.

לא. אין אסאך פלעצער איז דא נאך פארשידענע מנהגים, זאל מען וויסן אז דאס אלעס האט א מקור אין די ספרי הראשונים (עי' חינוך ישראל שם ס"ב ד"ה ובראשונים), און יעדער זאל זיך פירן לויט די מנהגים המקובלים מבית אבותיו.

לב.מען זאל חלילה נישט מזלזל זיין אין די אלע מנהגים, ווי דער יעב"ץ שרייבט (ספר מגדל עוז) אז די פריערדיגע דורות האבן געהאט הצלחה ביי זייערע קינדער ווייל זיי האבן מדקדק געווען מיט די אלע מנהגים, און זיי האבן געטון לשם שמים מיט א גאנץ הארץ. - זאל השי"ת העלפן אויך ביי אונזערע קינדער, אמן.

תגלחת הראש - פאות

ווען מען שערט אפ דעם קינד דארף מען שטארק אכטונג געבן ביי די פיאות און מען זאל אינזין האבן צו מקיים זיין צוויי מצוות לא תעשה, איינס פון "לא תקיפו פאת ראשכם" - נישט אפשערן די עקן פון קאפ, איין מצוה פאר א יעדע פאה, און נאך א מצות לא תעשה פון "ובחוקותיהם לא תלכו" - "ולא תלכו בחקות הגוי" נישט נאכצומאכן דעם גוי.

(כפ"ח סימן רל"ב אות רל"ו)

סגולות פון די פאות

א. עס ווערט געברענגט (ספר ברכה שלמה) א מעשה וואס האט פאסירט ביי הרה"ק רבי שלמה מטוטשין זיע"א עס איז געקומען צו איהם א איד וויינען אז די קינדער האלטן זיך נישט ביי איהם, און דער מענטש פלעגט זיך שערן די בארד און פיאות האט איהם רבי שלמה פון טוטשין גע'ענטפערט מיט חכמה אז ווען א טאטע האלט דאס קינד אויפן שויס כאפט דאס קינד דעם טאטנ'ס בארד און פיאות און שלעפט דאס און ציהט דאס, אבער דו וואס דו האסט נישט קיין בארד און פיאות האבן נישט די קינדער אין וואס זיך אנצוכאפן במילא האלטן זיי זיך נישט ביי דיר, אז דו וועסט פון יעצט און ווייטער אכטונג געבן און לאזן וואקסן בארד און פיאות וועלן דיינע קינדער האבן אין וואס זיך אנצוכאפן וועלן זיך די קינדער ביי דיר האלטן לאורך ימים ושנים, וכך הוה.

ב. אין ספר "עבודתישראל" (פרשת שמיני) שטייט, אז דורך די פאות איז מען ממשיך א קדושה פון אויבן, און אויב מ'שניידט זיך ח"ו אפ די פאות האט מען נישט קיין כלי מקבל צו זיין די קדושה.

ג. אין ספר "אגרא דכלה" (פרשת כי תשא) ווערט געברענגט, אז דורכ'ן גיין מיט פאות איז מען זוכה צו די תורה, און פארקערט, אויב ח"ו מ'שניידט זיך אפ די פאות קען מען נישט זוכה זיין צו די תורה בשום אופן.

ד. הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע האט געזאגט אז דאס גיין מיט לאנגע פאות מער ווי דער שיעור, אויסער דעם וואס מ'איז מקיים דערמיט א מצוה, איז דאס א סגולה צו יראת שמים.

ה. אין ספר "בני יששכר" (מאמר חודש אלול, מאמר ב' ברית כרותה אות ב') שטייט, אז די צוויי שמות הק' וואס עס שטייט אין פסוק פאר די שלש עשרה מידות, זענען מרומז אויף די צוויי פיאות, ווייל די פאות זענען ממשיך מידות הרחמים, ער שרייבט אז דאס איז: מקובל בידינו מחכמי האמת (ע"ח שי"ג פרקים ט'-י"א א') עד מפי משה מפי הגבורה".

ו. אין ספר "מנחת אברהם" (מצוה רנ"ב) שטייט, אז די צוויי פאות זענען ווי צוויי עדות אז דער מענטש איז פונעם "צבא אלקים" און נישט פון א אנדערע פאלק, און די צוויי פאות וועלן עדות זאגן אויפן מענטש ביים יום הדין, ווייל "פאה" איז בגימטריא "אלקים", און דורך דעם וועט ער ניצול ווערן פון מידת הדין, און ער וועט זוכה זיין צו מידת הרחמים.

ז. אין די ספרים הק' שטייט אז די פאות זענען די דיוקנא קדישא פונעם מענטש, און דאס גיט אכטונג דעם מענטש פון עבירות, האבנדיג אויף זיך דעם צלם אלקים, אויך שטייט אז ווען איינער פארשטייט נישט דאס לערנען זאל ער אנכאפן די פאות אדער די בארד און אזוי ארום וועט ער קענען פארשטיין דאס לערנען, און דאס איז געווען דער ענין וואס יוסף איז געווען "מסלסל בשערו" כדי ער זאל קענען פארשטיין דאס לערנען, און נישט ווי מ'לערנט פשוט אז ער האט זיך געשפילט מיט די פאות, ווייל מ'קען נישט זאגן אזוי אויף יוסף הצדיק אז ער האט זיך פשוט ארום געשפילט, נאר ער האט געהאט דערמיט א כוונה צו קענען פארשטיין דאס לערנען [מ'רעדט שוין ארום אין די ספה"ק אויב אזוי וואס איז געווען דער חטא, נאר דאס אליין אז מ'פארשטייט נישט דאס לערנען, דאס ווייזט אז מ'האט עפעס געזינדיגט ח"ו, ואכמ"ל].

דער פליכט אויף די עלטערן

ח. דער ייטב לב זי"ע שרייבט אין ספר "ייטב פנים" (ח"ב שבת הגדול אות כ"ג) אז יעדער מענטש דארף אכטונג געבן אויף זיינע קינדער אז זיי זאלן זיך נישט אפשערן די פאות, און ער טייטשט דערמיט דער פסוק (משלי) "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו", חנוך לנער, מ'זאל מחנך זיין דעם קינד זיך נישט אפשערן די פאות, און דורך דעם, "גם כי יזקין", ווען ער וועט שוין באקומען א בארד, "לא יסור ממנו", וועט ער עס נישט נישט אראפ נעמען פון זיך, ווייל ער איז אזוי נתחנך געווארן.

כיסוי הראש - קאפל

די חז"ל הקדושים אונזערע הייליגע רבי'ס רעדן ארום פון דעם גרויסקייט פון אנטוהן א קאפל ווי עס ווערט גע'פסק'נט אין שלחן ערוך סימן ג' אז מען טאר נישט גיין ד' אמות אדער זאגן א דבר שבקדושה אן א קאפל אין בלויזן קאפ, און אויך די גאר קליינע קינדער דארף מען צו געוואוינען צו צודעקן דעם קאפ שטענדיג כדי זיי זאלן האבן יראת שמים און מורא פארן אויבערשטן. מיר ווילן דא אראפ ברענגען עטליכע שטריכן איבער דעם ענין פון א קאפל - א יארמילקא - אותיות יְרֵא מַלְכָּא.

ענינים און סגולות פונעם קאפל

א. תלמוד בבלי מסכת שבת (דף קנו:) דאימיה דרבי נחמן בר יצחק אמרי לה כלדאי (רש"י - חוזים בכוכבים) בריך גנבא הוה לא שבקתיה גלויי רישיה אמרה ליה (אמו) כסי רישיך כי היכי דתיהוו עלך אימתא דשמיא ובעי רחמי (רש"י - בקש רחמים שלא ישלוט בך יצר הרע) לא הוה ידע (רב נחמן) אמאי קאמרה ליה (אמו זאת בכל יום) יומא חד יתיב קא גריס תותי דיקלא נפל גלימא מעילויה רישיה דלי עיניה חזא לדיקלא אלמיה יצריה (היצה"ר גברו) סליק (רב נחמן) פסקיה לקיבורא (פירי) בשיניה (בשיניו):

איבערזעצונג אין אידיש: די חז"ל הקדושים אין מסכת שבת דף קנ"ו ע"ב די שטערן זעהר האבן געזאגט פאר די מאמע פון רב נחמן בר יצחק, אז איהר זון רב נחמן וועט אויסוואקסן א גנב. האט זי איהם קיינמאל נישט געלאזט גיין אן א קאפל אין בלויזן קאפ, און זי האט אים געזאגט (זעה אין מהרש"א אויפן פלאץ) "אויסערן קאפל וואס יעדער גייט זאלסטו דיך געווינליך באדעקן דיין קאפ כדי דו זאלסט האבן יראת שמים, און בעט השי"ת אז דער יצר הרע זאל נישט געוועלטיגן אויף דיר!". רב נחמן האט נישט געוואוסט פארוואס זיין מאמע זאגט דאס איהם יעדן טאג. ביז איין טאג איז ער געזעסן אונטער א טייטלבוים און געלערנט, אינמיטן איז דאס צודעק אראפגעפאלן פון זיין קאפ, האט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן און באטראכט דעם בוים, און דער יצה"ר האט זיך געשטארקט אין אים, איז ער ארויפגעקראכן און אראפגעביסן מיט די ציין א גאנצע געהענגל מיט טייטלען, פונעם בוים וואס האט באלאנגט פאר א פרעמדן מענטש.

ב. די גמרא (שבת קי"ח ע"ב - קידושין ל"א ע"א) דערציילט אז רב הונא בריה דרב יהושע איז נישט געגאנגען ד' אמות אן א קאפל אין בלויזן קאפ, ער האט געזאגט, די שכינה איז העכער מיין קאפ.

ג. די גמרא (קידושין ל"ג ע"א) דערציילט רבינא איז געזעצן פאר ר' ירמי' מדיפתי, איז אריבער געגאנגען א מענטש אין בלויזן קאפ אן א קאפל, האט ער געזאגט: ווי פראסט איז דער מענטש (כמה חציף האי גברא).

ד. אין זוהר הקדוש (ח"ג דף קכ"ב) שטייט: וויבאלד די שכינה רוהט אויפן קאפ פון מענטש, טאר נישט דער מענטש גיין פיר איילן מיט אן אויפגעדעקטן קאפ, טאמער וועט זיך די שכינה אפטוהן פון אים, איז גלייך ווי דאס לעבן איז אוועק פון אים.

ה. דער ייטב לב שרייבט אין זיין ספה"ק ייטב פנים (ח"ב דף ע"ח): מען דארף מחנך זיין די קינדער צו גיין "געצליך" מיט א צוגעדעקטן קאפ, אויך נישט צו לאזן וואקסן גרויסע האר, נישט ווי די וועלכע לאזן א האלבן פונעם קאפ אויפגעדעקט, און דאס קאפל קען מיט א קליין ווינטל אראפפאלן. די חז"ל האבן דאך שוין לאנג געזאגט אז דאס קאפל ברענגט יראת שמים. דעריבער דארף יעדער זייער שטארק ערציען די קינדער צו גיין מיט א צוגעדעקטן קאפ כדי זיי זאלן האבן יראת שמים.

ו. דער בעלזער רב הגה"ק רבי ישכר דוב זי"ע האט געזאגט: דאס קאפל פונעם מענטש איז געגליכן צו א "אויסשטעלונג" וואס א סוחר שטעלט אינדרויסן פון געשעפט, צו צייגן פאר די דורכגייער וואס ער האט צו פארקויפן אינעווייניג, אזוי אויך דאס קאפל צייגט וויפיל יראת שמים דער מענטש פארמאגט אונטערן קאפל. א קליין קאפל מיינט א קליינע יראת שמים, א גרויס קאפל מיינט א גרויסע יראת שמים.

ז. אין ספר דברי חנה (ח"ב עמוד י"א) ווערט געברענגט אין נאמען פון הגה"צ רבי יעק'לע לייזער מפשעווארסק זצ"ל, וואס האט דערציילט אז זיין רבי הגה"ק מקאלאשיץ זי"ע האט אמאל געזאגט א שיינעם טעם פארוואס חסידים זענען מער מהדר צו נעמען א ברייטן טלית און א גרויס קאפל, דאקעגן די מאדערניזירטע מענטשן נעמען א שמאלן טלית ווי א שאל ארום דעם האלדז, און א קליין כזית קאפעלע אויפן קאפ. ווייל פונקט ווי ביים עסן זעען מיר אז פון פלייש און פיש וועלכע מ'האט ליב נעמט מען א

שיינע פארציע, אבער ציפעדיגע חריין נעמט מען נאר א קליין ביסל, אזוי אויך דער חסיד וועלכער האט ליב דעם טלית און טוט שעצן דאס קאפל נעמט ער א ברייטע און א גרויסע, דאקעגן די מענטשן וואס די מצוות ציפן זיי ווי ביטערע חריין, נעמען דערפון נאר אביסל וויפיל מ'מוז...

ח. עס איז באוואוסט די מעשה פון די סלאוויטא דרוקער, די קינדער פון רבי ר' פינחס קאריצער זי"ע, וואס דורך א מסירה צו די רוסישע רעגירונג זענען זיי פאר'משפט געווארן אדורך צו גיין צווישן צוויי שורות זעלנער (גראדערהייט נישט מעגנדיג זיך א ריר געבן אין די זייט אדער ארעפבייגן), וואס יעדער זעלנער האט געהאלטן א רוט אין די האנד, און מ'האט זיי נעבעך ביטער געשמיסן פון רעכטס און לינקס. אינמיטן איז פון די שלעק אראפגעפאלן פון איינעם פון זיי זיין קאפל פון קאפ, האט ער זיך אפגעשטעלט און נישט געגאנגען קיין איין טריט ווייטער, די רוצחים האבן זיך אבער נישט אפגעשטעלט נאר פארגעזעצט די קלעפ און געשמיסן פוןביידע זייטן, ביז זיי האבן אים נעבעך געשעדיגט איין אויג אויף זיין גאנץ לעבן. אבער מיט מסירות נפש איז ער נישט געגאנגען ווייטער, ביז ווילאנג איין סאלדאט האט זיך מרחם געווען און אויפגעהויבן דאס קאפל, דאן האט ער פארגעזעצט זיין וועג.

ט. עס איז באקאנט אז צדיקים האבן מקפיד געווען, אז מ'זאל גיין מיט א גרויסע קאפל וואס זאל צודיקן כמעט דעם גאנצן קאפ, אויך פון פארנט, אזוי האבן זיך געפירט אלע ערליכע אידן, און מ'זאל חלילה נישט משנה זיין צו גיין מיט קלענערע קאפלעך (חינוך ישראל שם ס"ב).

י. עס האט דערציילט אן אדם נאמן, אז ער איז אמאל אריין צו רבינו הקדוש בעל דברי יואל זי"ע אין די לעצטע יארן, איז געווען דארט איינער פון רבי'נס נאנטע מענטשן מיט זיין קליין יונגעל, וועלכער האט געטראגן אביסל א קליין קאפל. דער איד האט געבעטן דעם רבי'ן ער זאל בענטשן דאס קינד. דער רבי נעמט דאס האנדטוך (מיט וועלכע ער פלעגט בענטשן קינדער מיט האר אונטער דריי יאר), און האט ארויפגעלייגט אויפן קינד'ס קאפ. פרעגט דער איד פארוואס לייגט דער רבי דעם האנדטוך, מיין זון האט דאך א קאפל אויפן קאפ? – האט רביה"ק געענטפערט קורץ: "איך זעה נישט קיין קאפל, חכמינו ז"ל זאגן כסי רישיך!"

יא. אין ספר הקדוש ברכת הבית (שער א' סעיף כ"ב) ברענגט ער עס איז נישט גענוג אז אביסל פונעם קאפ איז צוגעדעקט מיטן קאפל, מען דארף האבן גענוג א גרויס קאפל עס זאל צודעקן רוב קאפ, און ווען רוב קאפ איז באדעקט דעמאלטס איז רובו ככולו און עס הייסט ווי די קאפ איז צוגעדעקט, אבער ווען רוב קאפ איז אפן הייסט דאס ווי די גאנצע קאפ איז נישט צוגעדעקט און עס איז ווי מען גייט אין בלויזן קאפ.

יב. לסיומא דמילתא, אצינד קען יעדער בר דעת פארשטיין, אז דאס גיין מיט א קליין קאפל איז גורם זיך צו פארגלייכן צו די שוואכערע סארט פון אונזער פאלק, וועלכע זענען ווייט פון יראת שמים. עס טוט פשוט איבלען דאס הארץ, מען איז עובר דערמיט אויף "ואל תטוש תורת אמך".

יג. אויב טוט מען פארשידענע סגולות אז די קינדער זאלן אויסוואקסן יראי השם, פארוואס זאל מען נישט טוהן די סגולה וועלכע ווערט געברענגט אין די גמרא (שבת דף קנ"ו ע"ב), אז די מאמע פון רב נחמן בר יצחק האט אים געזאגט: "דעק צו דיין קאפ כדי דו זאלסט מורא האבן פון השי"ת!" ווייל אויב הייבט מען אן צו גליטשן ח"ו פונעם אלטן דרך, ווער ווייסט וואו דאס קינד וועט אנקומען.

יד. אויסערדעם איז דאס קליין קאפל אן "אלארם" וועלכע רופט די שלעכטע עלעמענטן צו דעם קינד, ווי דער פאקט האט ליידער באוויזן וד"ל. – דאס איז דאך די פונדאמענטן פון חינוך אריינצולייגן אין די קינדער דעם געפיל פון א אידישע גייסט, זיך נישט צו שעמען מיטן שיינעם אידישן לבוש, איבערהויפט מיטן קאפל דער קרוין פונעם איד, ווי דער טו"ז שרייבט (סי' מ"ו סק"ב) אז אויף דעם לויבן מיר יעדן טאג: "**עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה**". ווי די גמרא זאגט (ברכות ס:) כי פריס סודרא על רישיה מברך עוטר ישראל בתפארה, ווען מען טוט אן דעם קאפל זאגט מען די ברכה עוטר ישראל בתפארה.

טו. אזוי אויך איז זייער וויכטיג פונקט אזוי ווי ביי אלע אנדערע מלבושים צו קויפן א גרעסערע נומער קאפל ווען דאס קינד וואקסט שוין אויס דעם קאפל, אוודאי איז איבעריג צו באטאנען נישט אנצוטוהן א קאלירטע קאפל אדער א קאפל מיט סיי וואס פאר א אויפשריפטן דערויף, און קיין שום מין פלאכע קאפל וואס איז נישט די געווענליכע קאפל ביי אונזער קרייז, וואס איז קעגן דעם גייסט פונעם מוסד און פונעם חינוך הטהור.

מצות ציצית

די מצוה פון ציצית שטייט אין די תורה אין פרשת שלח "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם" און אין פרשת כי תצא שטייט: "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה". מיר האבן דא צוזאמען געזאמלט עטליכע ענינים אויף דער הייליגער מצוה.

די גרויסקייט פון מצות ציצית

א. עס ווערט געברענגט אין די גמרא אז די מצוה פון ציצית איז חשוב אזוי ווי אלע תרי"ג מצות (נדרים כ"ה.).

ב. ווען מען איז מקיים די מצוה פון ציצית ווערט גערעכנט אזוי ווי מען איז מקיים אלע תרי"ג מצוות, און עס איז א שמירה אויף דעם גוף און די נשמה.

ג. אין די תורה שטייט נישט "וראיתם אותה" מען זאל איר זעהן, נאר עס שטייט "וראיתם אותו" מען זאל איהם זעהן, אונז צו זאגן אז ווער עס האלט איין די מצוות ציצית איז זוכה צו מקבל זיין פני השכינה. (ירושלמי ברכות דף ז:).

ד. ווער עס איז מקיים די מצוה פון ציצית איז גערעכנט ווי ער האט מקיים געווען די גאנצע תורה (פסיקתא זוט' פ' שלח).

ה. אזוי ווי א סאלדאט טראגט שטענדיג זיינע מיליטערישע קליידער אפילו ער איז נישט אין דינסט עס זאל איהם דערמאנען אז ער האט אויף זיך א "שעבוד מלכות" אזוי אויך דערמאנט אונז די הייליגע מצוות ציצית אז מיר זענען סאלדאטן פונעם הייליגן גרויסן באשעפער און מיר האבן צו איהם א "שעבוד מלכות".

ו. אויך טוט אונז די ציצית דערמאנען אלע תרי"ג מצוות וואס השי"ת האט אונז געגעבן, ווייל דאס ווארט "ציצית" באטרעפט 600, צוזאמען מיט די 8 פעדימער און די 5 קניפן איז דאס תרי"ג 613 כמנין תרי"ג מצוות

ז. אין שו"ע שטייט דער טעם פארוואס מען דארף אנטוהן א טלית קטן א גאנצן טאג, כדי מען זאל געדענקן די מצוה פון השי"ת יעדע רגע פון טאג (או"ח סי' כ"ד סעי' א').

ח. אויך זעהן מיר פון "כתובים" אז די אידן וואס וועלן זיין אין די צייט פון סוף פונעם גלות וועלן זיין באצירט מיט די מצוה פון ציצית, און לעתיד לבוא וועט ער זוכה זיין עס זאלן איהם באדינען צוויי טויזענט און אכט הונדערט קנעכט (אבן עזרא במדבר ט"ו ל"ט).

די סגולות פון די ציצית

ט. אין ילקוט ראובני שטייט בשם האר"י ז"ל אז דער וואס טראגט ציצית ווערט אפגעהיטן פון אן עין הרע ר"ל.

י. אין זוהר הק' שטייט אז דער וואס גייט ארויס פון די טיר פון זיין הויז אנגעטוהן מיט ציצית ווערט ער אפגעהיטן פון יעדן שאדן און פון יעדע משחית ר"ל (זוהר ויקרא ס').

יא. עס ווערט געברענגט (באר היטב או"ח סי' כ"ד) אז דער וואס פירט אריבער די ציצית אויף זיינע אויגען ווען ער לייענט די פרשה פון ציצית, דאן: יהא מובטח שלא יבא לידי סמוי עינים.

יב. די ציצית איז א סגולה פאר אן ערליכע מענטש אז יעדעס מאהל ווען עס קומט אים אונטער א ענין וואס איז נישט לפי כבודו. און ער וויל גערעטעוועט ווערן דערפון, און אזוי אויך ווען ער קומט צו כעס, זאל ער קוקן אויף די ציצית. אויך ווען ער רעדט מיט מענטשן און ער האט מורא ער זאל נישט נכשל ווערן אין לשון הרע און דברים אסורים ח"ו, זאל ער קוקן אויף די ציצית וועט ער נישט צוקומען צו קיין זינד. אויך איז דאס קוקן אויף די ציצית א תיקון אויף די גרויסע עבירה. (ספר סגולת ישראל).

יג. א מענטש דארף שטענדיג קוקן אויף די ציצית יעדע צייט און יעדע שעה, אזוי ווי עס שטייט "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", און דאס איז א גרויסע הילף פאר די נשמה אז עס זאל נישט אונטער קומען אן עבירה צו זייער הענט. (ליקוט מנהגי האריז"ל מהר"ר חיים ישעי' מראחוב זצ"ל).

כשר'ע ציצית

יד. הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע האט געזאגט אויף זיך, ווען מיר שטייען אויף אינדערפרי און מיר טרעפן די ציצית זענען כשר איז עס ביי אונז אזוי ווי מיר וואלטן

באקומען טויזענט שיפן אנגעפילט מיט טייערע סחורה, און אז מיר טרעפן די ציצית זענען פסול איז דאס ביי אונז אזוי ווי עס וואלט דערטראנקען געווארן אין ים טויזענט שיפן.

טו. מען דארף אלעמאל בודק זיין די ציצית אויב זיי זענען כשר, און אויך מפריד זיין די חוטים, א רמז צו דעם שטייט אין ספרים, ציצית איז נוטריקון צ'דיק י'בדוק צ'יצ'יותיו י'פריד ת'מיד (ספר קיצור של"ה).

טז. הרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטראה זי"ע האט געזאגט, אז פונקט ווי עס זאמלען זיך קינדער ארום איינער וואס שפילט אויף א פידל ווען ער ציהט די בענדלעך, און זיי ווילן זעהן ווען ער וועט אנהייבן שפילן, אזוי אויך ווען א מענטש איז בודק זיינע ציצית און ער צושפרייט די פעדעמער, זאמלען זיך ארום איהם מלאכים און שרפי מעלה און זיי זאגן, אט באלד גייט ער מאכן א ברכה אויף די הייליגע ציצית.

ענינים אויף מצות ציצית כהלכתה צוזאמגעקליבן פון ספרים הקדושים

יז. די עיקר מצות ציצית איז אז מען זאל עס אנטוהן אויף די קליידער, כדי ער זאל עס שטענדיג זעהן און געדענקען די מצות (שלחן ערוך סימן ה').

יח. די ציצית דארף זיין אינדרויסן, און נישט אזוי ווי די מענטשן וואס באהאלטן עס. (מגן אברהם סעיף קטן י"ג).

יט. די מענטשן וואס טוהן אן די טלית קטן אונטער די קליידער זאלן זיין געווארנט אז די ציצית זאלן זיין אינדרויסן ווייל דורך זעהן די ציצית דערמאנט מען זיך פון די מצות. (ספר הלבוש)

כ. עס ווערט געברענגט אין קיצור של"ה אז די וואס טוהן נישט אן קיין ציצית ווען מען איז נאך קליין ברענגט דאס ח"ו אויפן קינד א שלעכטע גייסט און דאס שטערט דעם קינד צו פארשטיין תורה אפילו שפעטער ווען ער איז שוין גרויס.

כא. דער של"ה הק' האט זיך געפירט צו נעמען די צוויי ציצית פון פארענט און ער האט עס שטענדיג געזעהן, און כל שכן מען זאל עס נישט באהאלטן. (ספר אליהו רבה סימן ח' סעיף ב').

כב. ערליכע מענטשן פירן זיך ארויס צו נעמען די צוויי ציצית פון פארענט ארויס פון די אויבערשטע קלייד און הענגען אויף די גארטל, כדי ער זאל קוקן דערויף שטענדיג, ווייל דאס איז די עיקר מצוה פון ציצית, אזוי ווי עס שטייט "וראיתם אותו". (הנהגות מבהמ"ח ספר יסוד ושורש העבודה).

כג. די הייליגע ווערטער פונעם "בני יששכר" וזלה"ק: מיינע ברידער און מיינע פריינד, נייגט צו אייערע אויערן און הערטס צום קול וואס רעדט מיט ענק דעם אמת פון טיפקייט פונעם הארץ. עס איז דא איין מצוה וואס השי"ת האט אונז באפוילן וואס דורך איר ווערט דערמאנט אלע מצות, און דאס איז פאר אונז א געדענקעניש א גאנץ לעבן אז מיר זאלן זיך נישט קערן נאך די מחשבות פונעם הארץ, און מיר זאלן זיך נישט בייגן לינקס אדער רעכטס פון די תורה פון השי"ת. דאס איז די מצוה פון "ציצית", אזוי ווי עס שטייט "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ולא תתורו" וכו'. הנה, מען איז נישט יוצא די מצות ציצית נאר אויב די בגד איז חשוב וואס א קינד פון 9 יאר באדעקט זיך דערמיט ראשו ורובו, און א גרויסער שעהמט זיך נישט ארויס צו גיין דערמיט אויפן גאס. מה נאמר ומה נדבר, אויב רוב מענטשן אפילו בעלי תורה שעהמען זיך צו ווייזן אויף זיך די ציצית, נאר זיי טוהן אן קליינע ציצית , "און די ציצית וואס איז א מצוה פון השי"ת באהאלטן זיי מיט בזיון אין די הויזן". עס איז נישט קיין וואונדער אז מען ווערט היינט געשטרויכעלט בעוה"ר אין הארבע עבירות, וויבאלד מען זעהט נישט די מצוה וואס השי"ת האט באפוילן צו א דערמאנונג אז מען זאל נישט נאך גיין נאך מחשבה פון די הארץ און די תאוות, דערפאר שטארקט זיך אויף זיי די תאוות. (אזהרות מהגה"ק בעל בני יששכר זי"ע).

כד. מען זאל זיין געווארענט אין די מצוה פון ציצית און קוקן דערויף שטענדיג. (תיקונים ואזהרות מהגה"ק בעל ישמח משה זי"ע).

כה. עס איז א מצות עשה צו קוקן אויף די ציצית יעדע צייט, בפרט בשעת'ן זאגן די פרשה פון ציצית. (אזהרות מהגה"ק ר' אייזיק מקאמארנא זי"ע).

כו. אין ספר הנהגות ואזהרות (מרבי דוד לידא זצ"ל) ווערט געברענגט: זאלסט זיין זייער געווארנט אין די מצוה פון ציצית, און שטענדיג אנטאפן אין זיי יעדע צייט, און אויב מעגליך אויך קוקן אויף זיי יעדע צייט, דאס איז א גרויסע מצוה און א גרויסע רעטונג...

כז. מען זאל אינגאנצן נישט אריין שטעקן די ציצית אין די קליידער נאר עס זאל הענגען אינדרויסן (ספר דרכי חיים ושלום).

כח.אין ספר קב הישר בשם ספר אור צדיקים, די ציצית זאל זיין לאנג מען זאל קענען קוקן דערויף שטענדיג (ספר שלחן מלכים).

כט. פון די צייט וואס א קינד קען זיך ארום נעמען דארף ער אנטאן ציצית, און מען דארף זיי צו געוואוינען אז די ציצית זאל געזעהן ווערן אויף די הויזן, אזוי ווי עס שטייט "וראיתם אותו" (ספר קיום המצות).

ל. די וואס פירן זיך אריין צו שטעקן די ציצית אין די הויזן, אין דעת חכמים נוחה מהם. (ספר ערוך השולחן).

די מצות ציצית ביי קליינע קינדער

לא. עס ווערט געברענגט אין טעמי המנהגים בשם הרה"ק דער רבי ר' הערש מרימענאוו זי"ע, אז וועגן דעם ווערט ציצית אנגערופן גדילים, ווייל מען טוהט דאס אן אפילו פאר קליינע קינדער נאך איידער זיי טוהן אנדערע מצות, און וואס מער דאס קינד וואקסט וועט די מצוה מיט וואקסן מיט איהם, דעריבער רופט די תורה אן די ציצית גדילים, א לשון פון גידול, וואס מיינט וואקסן.

לב. עס שטייט אין פלא יועץ (אות ציצית) אז דאס וואס מען טוהט אן פאר א קינד ציצית, וועט דאס צוהעלפן פאר'ן קינד צו לערנען תורה און דאווענען.

לג. אין אלי' רבה שטייט אז עס איז גלייך אנצוטוהן א קינד ציצית פון ווען ער הייבט אן צו רעדן, אדער לכה"פ ווען ער ווערט דריי יאר אלט, ווייל דורך דעם וועט ער זוכה זיין נאך קליינערהייט, צו א הויכע נשמה (א"ר סי' י"ז ס"ק ג).

לד.אין מדרש ילקוט שטייט אז די גרויסע זאלן צוגעוואוינען די קליינע קינדער צו די מצוה פון ציצית (ילקוט שלח תש"נ).

בן שלש שנים

לידע וליזהר

א. מען דארף כסדר זאל בודק זיין די ציצית אין זיכער מאכן אז זיי זענען כשר, ווייל עס טרעפט זיך אסאך מאהל אז קינדער גייען מיט ציצית וואס זענען אינגאנצן פסול אדער פארקניפט וכדו' (וואס דאס איז גאנץ א אפטע זאך צוליב דעם וואס מען וואשט די ציצית).

ב. מען זאל זיכער מאכן אז די קינדער האבן אן די ציצית בעפאר זיי גייען אין חדר, ווייל עס טרעפט זיך ליידער אפט אז קינדער קומען אין חדר אן קיין ציצית, עס ווערט געברענגט אין דעם ספר "זכרון טוב" בשם דעם הייליגן נעשכיזער צדיק זי"ע אז מען זאל אפילו איין טריט נישט גיין אן קיין ציצית.

ג. עס איז וויכטיג אז די קינדער זאלן זיך צוגעוואוינען צו גיין מיט די ציצית אינדרויסן אזוי ווי עס ווערט געברענגט אין די ספרים הקדושים, און אזוי האט אונז אויפגעפאדערט כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, און אזוי אויך כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א מאנט עס כסדר פון אונז, און דורך דעם וועלן זיי נישט פארגעסן אנצוטון די ציצית.

לעשות רצון צדיק

מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, ביי איינע פון די חנוכה באזוכן אין תלמוד תורה אין וויליאמסבורג האט ער באמערקט אז די קינדערלעך שיחיו גייען נישט מיט די ציצית אינדרויסן האט דער רבי אויפגעפאדערט דערוועגן און געזאגט בלשון קדשו:

דער אמת איז, אז אזוי ווי דאס גיין מיט א קאפל און פיאות איז א קידוש השם און א כבוד שמים, דאס זעלבע איז דאס גיין מיט די ציצית אינדרויסן, דארף מען זעהן אז מען זאל דאס קענען אנזעהן, ווייל אויב גייט מען דאס צוגעדעקט טויג עס נישט, אזא גרויסע מצוה פון ציצית דארף מען זעהן ביי אידישע קינדער, ווייל מען דארף גרויסע כוחות האבן ביי אידן פאר אידישקייט, "דערפאר בעט איך זייער אלע יונגלעך, זעהט נישט צו האלטן די ציצית אינעווייניג אין די הויזן", ווייל ביי די מצוה פון ציצית שטייט אין די הייליגע תורה "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ד'" אז מיט דעם וואס מען קוקט אויף די ציצית דערמאנט מען זיך אלע מצוות פון השי"ת, און די מצוה פון ציצית האט א גרויסן כח און איז א שמירה אויף דעם גוף און די נשמה.

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א זייענדיג דאהי אין בני ברק
ביי די דרשה פאר די ילדי התשב"ר יום א' פרשת תרומה תשע"ב לפ"ק
האט אויך אויפגעפאדערט אויף דעם ענין בלשון קדשו:

איך וויל זאגן דא פאר די קינדער, די גרויסקייט פון די מצוה פון ציצית, יעדעס קינד ווען ער ווערט האלט דריי יאר, טוהט מען אן איהם א קאפל, און מ' טוהט ציצית, מ'לאזט וואקסן פיאות, מ'ווערט ערוואקסן, דארף מען אביסל מער אריינטראכטן אין די מצוה פון ציצית וואס מ'טוהט יעדן טאג – אזא הייליגע מצוה פון מצות ציצית. די מצוה פון ציצית, וראיתם אותו, מ'קוקט אן די ציצית, וואס ציצית האבן מיר דאך געשמועסט באטרעפט זעקס הונדערט און דרייצן, וזכרתם ווערט מען געדענקען את כל מצות ה', אלע מצוות ה', אלע תרי"ג מצוות, ציצית דערמאנט א איד אז מ'דארף אפהיטן אלע תרי"ג מצוות.

שטייט אין נועם מגדים פרשת שלח, ציצי"ת איז די ר"ת, צ'דיק י'ראה צי'ציותיו ת'מיד, א צדיק זעהט שטענדיג זיינע ציצית. אז מ'גייט באהאלטן מיט די ציצית, זעהט מען נישט די ציצית, אז מ'נעמט ארויס די האלבע ציצית אינדרויסן, זעהט מען די ציצית, די ציצית דאס היט אפ א איד ער זאל האבן א הייליגן גוף, ער זאל נישט נכשל ווערן מיט קיין עבירות, אזוי שטייט אין די גמרא אין מסכת מנחות, ציצית – צדיק יראה ציציותיו תמיד. איך וויל מעורר זיין קינדער – די גרעסערע יונגלעך, ציצית גייט מען אינדרויסן, מ'טוהט אן די ציצית אז די ציצית זאל זיך זעהן אינדרויסן, נישט באהאלטן, ציצית דארף זיין באתגליא, האפן, מ'זאל יעדן טאג קענען זעהן די ציצית, און דערמאנען זיך מצוות ה'. דאס וואס איך וויל זאגן דא פאר די קינדער – דאס איז איין זאך.

ע"כ, כדי לעשות רצון צדיק, איז וויכטיג אויסצופירן דעם פארלאנג פון רבותינו הק' און עס וועט אוודאי זיין א תועלת און א שמירה פאר די טייערע קינדערלעך שיחיו.

לכבוד אייך טייערע עלטערן שיחיו

איר האלט יעצט ב"ה און די פריילעכן מינוט'ן ווען איר גייט אפשערן די האר פון אייער טייער'ן צדיק'ל

<u>מזל טוב ! מזל טוב !</u>

דער אייבערשטער זאל העלפן איר זאלט זעהן אסאך נחת פון אים און ער זאל וואקסן און שטייגן בתורה ויראת שמים לתפארת המשפחה.

<u>כולל עצי חיים שיקט אייך ספעציעלע מתנות לכבוד די האלאקע:</u>

- **א עקסטערן זעקל צו אריין לייגן די האר מיט א פארמאכער** (רב פעמי)
- **א שטארקן שערל צו אפשערן די האר פונעם האלאקע אינגל**
- **א שיינעם סי די לכבוד ל"ג בעומר געאייגנט פאר א חאלאקע**

איינע פון די באוואוסטע מנהגים ביים אפשערן ווי איר האט שוין זיכער געזעהן דא אינעם קונטרס בשם די ספה"ק (רדב"ז, מעשה יחיאל בשם הרה"ק רבי יחיאל מיכל מגלינא זצוק"ל, עי' טעמי המנהגים עניני ציצית) איז די געוואלדיגע סגולה **צו אפוועגן די האר פונעם קינד אקעגן גאלד אדער זילבער** (היינט אקעגן פאפירענע געלט אדער פרוטות) **און עס מנדב זיין פאר צדקה**

אין ספר ליקוטי שושנים (מבעל סגולות ישראל, מערכת ג' אות ה') ווערט אראפ געברענגט אויף דעם מורא'דיגע ווערטער, בזה"ל: **"והאומרים שהוא סגולה שיהיה הבן חכם בתורה וביראת שמים ויאריך ימים טובים"**, עכל"ק.

אין דעם זכות וועט איר אוודאי זוכה זיין אים צו מגדל זיין בניקל לתורה ויראת שמים און מידות טובות און שעפן פון אים תענוג ונחת מתוך הרחבת הדעת דקדושה וכל טוב סלה.

דער חשוב'ער מלמד הר"ר יואל ברד"מ ווייס הי"ו וועט אייך אפווארטן אי"ה מיט א ספעציעלן "גראַם-וואָג" ווי איר וועט קענען האבן די זכיה צו אפוועגן די האר פון אייער קינד כפי המנהג.

לייגט אריין דבר יום ביומו לכה"פ 1 ש"ח
אינעם רבי מאיר בעל הנס בייטל

טייערע עלטערן שיחיו!

אין די צייט וואס איר נעמט אריין אייער קינד אין חדר

מיטן האפענונג ער זאל שטייגן אין תורה און אין יראת שמים

גערענקט!

די חשוב'ע תלמידי חכמים פון כוללינו הק'

וועלכע פלאגן זיך בעמלה של תורה "ברציפות"

און פארגעסט נישט צו מיטנעמען די האר

צו אפוועגן כפי המנהג

ביים שמחת החאלאקע אין חדר

המלמד הר"ר יואל ברד"מ ווייס הי"ו וועט אייך אפווארטן אי"ה מיט א ספעציעלן "גראַם-וואָג"

אין דעם זכות וועט איר אוודאי זוכה זיין

אז ימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ולברכה

לייגט אריין דבר יום ביומו לכה"פ 1 ש"ח

אינעם רבי מאיר בעל הנס בייטל